

Упркос козметичким променама које су последњих дана доживели Предлог статута и Предлог закона о утврђивању надлежности АП Војводине, пре свега са циљем скидања политичке одговорности за усвајање ових аката са дела владајуће коалиције који се до сада противио њиховом усвајању, нема никакве сумње да суштина оба ова акта и након међусобног „усаглашавања“ и „правно-техничких редакција“ остаје не само противуставна по великом броју основа, већ и дубоко штетна за све грађане Србије.

Одредбама Статута и Закона о утврђивању надлежности АП Војводине (који је неисправан већ у самом свом називу – надлежности покрајине су егзактно *утврђене* уставом, законом се могу само

поверавати

републичке надлежности) преносе се, како је то прецизно избројао Шандор Егереш, председник Скупштине АПВ, више од 152 нове надлежности са Републике на Аутономну покрајину. Шта ово у пракси значи?

– Готово сви послови државне управе (чији обим није ни набројив, сви послови које обавља једна државна управа) једним потезом пера из републичке прелазе у покрајинску надлежност. Истим потезом пера (одредбама Закона о утврђивању надлежности) сви радници скоро свих републичких министарстава (сем унутрашњих послова и одбране), органа и организација престају да буду службеници Републике и постају службеници Покрајине.

– Такође, веома значајно, иако је реч о поверавању надлежности, а не о изворним уставом утврђеним надлежностима АП имовина органа који врше поверене послове се (чл. 7 Закона о утврђивању надлежности) трајно преноси са Републике на Аутономну покрајину. Република дакле једним потезом пера престаје да буде власник готово све своје имовине (чија је вредност непроцењива) на територији АП Војводине.

– Истовремено (чл. 8 став 3) Републици остаје обавеза да из сопствених средстава финансира све надлежности које су заједно са имовином пренете на АПВ.

– По усаглашеној верзији статута покрајини остаје и могућност *самосталног* (без сагласности државе Србије и њених органа) склапања међурегионалних споразума. Могућност склапања међурегионалних споразума истина није непозната у сложеним државама састављеним од федералних или конфедералних јединица, па у једном случају чак и аутономних покрајина (Каталонија у Шпанији) али увек и само уз сагласност централне владе. Ентитети који самостално склапају међународне споразуме у правној теорији а и у пракси постају субјекти међународног права, а капацитет за склапање истих представља једно од основних обележја државности.

– И по усаглашеним верзијама Статута и Закона о утврђивању надлежности покрајина задржава скоро сва „фолклорна“ обележја државности на којима су инсистирали представници аутономашких странака као што су *симболи АП* (дакле застава, грб и химна) на које покрајина стиче право и самостално их уређује.

– У том контексту треба нагласити и чињеницу да (упркос ранијим тврдњама представника дела владајућих странака да до тога неће доћи), покрајина и по „усаглашеној“ верзији Статута и Закона први пут у историји уместо Извршног већа добија владу и министре, што увелико превазилази значај чисто термилошког питања, али нажалост и заиста верно осликава обим послова и врсту овлашћења која се преносе на покрајину.

– И Војвођанска академија наука и уметности преживела је по свој прилици наводно усаглашавање Статута са уставом и коалиционим партнерима, иако несумњиво представља један од симболичких и стварних показатеља тежње за државношћу покрајинских бирократа. Скоро да је излишно подсећати да је управо „ВАНУ“ у периоду пре „јогурт револуције“ представљала једну од важних трибина са којих је сипан анимозитет према Београду и један од симбола и стубова непопуларне аутономашке покрајинске бирократије коју су грађани свргнули у револту крајем осамдесетих година. Проблем међутим не задире само у питање демократског легитимитета једне овакве установе. Устав Републике Србије у члану 183 ставови 2 и 3 прецизно дефинише области које спадају у надлежност аутономних покрајина. Област науке се у наведеном члану нигде, ни посредно ни индиректно не наводи као надлежност аутономне покрајине. Напротив, према важећем уставном решењу (чл. 97 став 12), област науке и технологије налази се у искључивој надлежности републике. Устав, закон и правна држава међутим мали су чипови у партији покера коју са државношћу Србије као

главним улогом играју актери доношења статута.

– Овакви илустративни примери су заиста бројни и Статут прожимају једнако након као и пре усаглашавања. Тако на пример, регулишући надлежност Скупштине АП Војводине Предлог статута (чл. 34 тачка 21) изричито предвиђа да Скупштина АП Војводине „предлаже“ и мрежу судова на територији АП Војводине. Овај део Предлога статута је у директној супротности са чл. 143 ст. 2 Устава Републике Србије који каже да је „Оснивање, организација, надлежност и састав судова уређен законом“. У нашој Републици управо овакав закон је недавно и усвојен, те је њиме између осталог уређена мрежа судова и за територију АП Војводине.

– По свом карактеру као што се види предложени акти су супротстављени и вредностима које творе "аки комунитер" (*acquis communautaire*) као правни фундамент Европске уније. Државе у којима се највиши правни акти дерогирају и мењају у складу са потребама дневне политике по правилу се показују неспособним да остваре интересе својих грађана. Кршење Устава и закона ни у ком случају не може бити ни добра препорука за учлањење у Европску унију за које се политички спонзори Предлога пред грађанима и бирачима декларативно залажу. Предложени статут противан је по својим последицама базичним вредностима (једнакост грађана, солидарност и равномерни регионални развој) на којима почива сама идеја о Европској унији.

– Посредан и дугорочни ефекат усвајања ових аката лежи у чињеници да ће они условити успостављање паралелног политичког система у коме ће за дуго времена апсолутну доминацију имати они који данас управљају покрајином, и који ће бити у суштинском смислу одвојени од Београда. Ово ће неминовно довести до трајне нестабилности и подела, па и још отворенијег сепаратизма. Уосталом, покриће за још директније и непосредније сепаратистичке иступе политички представници покрајине од сада имаће и у одредбама статута које покрајинске функционере (посланике и министре) на неуставан начин штите од кривичног гоњења (чл. 38 и 58). Оно што је извесно је да његовим усвајањем грађани Војводине неће постати богатији, пошто ће у крајњем исходу на њих пасти бремене издржавања новформиране покрајинске бирократије, али ће цела Србија узета заједно постати сиромашнија и политички слабија.

– Нема нажалост сумње да ће свим овиме позиција и ауторитет Србије бити додатно нарушени, а неразвијенији делови Србије још више запуштени и остављени без потребних средстава. Србија ће тиме постати земља у којој ни номинално не важи основни европски принцип – принцип солидарности.

– Из свега наведеног види се да усвајање противуставног Статута и Закона о утврђивању надлежности АП Војводине по свом значају и последицама увелико превазилази значај чисто политичког питања, које може бити предмет слагања или неслагања грађана и политичких субјеката. Усвајање ових аката представља удар без преседана на државно јединство Србије, њен правни поредак, институције, и једну од најважнијих вредности прокламованих уставом – равноправност грађана. Коначан суд о Статуту и намерама које стоје иза њега могу и морају дати грађани Србије, самостални и организовани у опозиционе политичке партије и невладине организације. У заједницама на вишем нивоу друштвене свести, различити облици грађанске непослушности представљају *ultima ratio*, али и легитиман одговор на правно и политичко насиље које држава спроводи према својим грађанима.